

VÁŽENÍ ČTENÁŘI, VÁŽENÍ PŘÁTELÉ,

poprvé před Vás představujeme s výtiskem čtvrtletníku Paměť a dějiny jako plnohodnotným produktem Ústavu pro studium totalitních režimů, připraveným již bez pomoci Ministerstva vnitra. Během prvních šesti měsíců existence Ústavu i Archivu bezpečnostních složek se nám úspěšně podařilo završit transformaci z původních subalterních útvarů různých ministerstev či zpravodajských služeb. Nešlo pochopitelně o proces jednoduchý či bezbolestný. Některé problémy – například zřízení oddělení zkoumání doby nesvobody (1938 – 1945), vytvoření konzervačního pracoviště, vyhledání vhodné centrální budovy pro Archiv bezpečnostních složek či dokončení převzetí operativní agendy Veřejné bezpečnosti od Policie České republiky, nás ještě čekají.

K jisté personální obměně mimo jiné došlo i v týmu připravujícím toto periodikum. Jsem však spolu se svými kolegy schopen garantovat, že na pestrosti témat, kvalitě publikovaných textů či grafické úpravě se to nijak neprojeví.

Z pochopitelných důvodů věnujeme největší pozornost událostem roku 1968. Úvodní text Tomáše Vilímka je věnován občanské společnosti a jejímu významu v období Pražského jara. Ve svém článku „Komunisté nezvedají prst, nýbrž pěst“ rekonstruuji události prvních okupačních dnů u útvarů krajské správy Sboru národní bezpečnosti Praha. Jiří Bašta nám přiblíží příběh „zlatého pokladu“ - fondu republiky.

Sérii článků připomínající osobnost předčasně zesnulého místopředsedy Rady Ústavu pro studium totalitních režimů Ivana Dejmalu zahajuje studie Jaroslava Pažouta o jeho působení ve studentském hnutí šedesátých let minulého století. Konkrétní podobu represe komunistického totalitního režimu proti disidentovi I. Dejmalovi představuje Tomáš Bursík a jeho sledování v rámci akce „Přednáška“ pak Petr Blažek.

Edice „Soudruzi určení k internaci“ se vrací k názorovému rozkolu uvnitř

Státní bezpečnosti z klíčového dne okupace 21. srpna 1968. Jiří Bašta ve svém článku prezentuje vývoj nelegální armády Komunistické strany Československa - Lidových milicí. Adam Hradilek v rozhovoru „Doufali jsme v „Moskevské jaro““ s Pavlem Litvinovem vzpomíná na hrdinný akt odporu proti okupaci Československa několika sovětských občanů.

S odkazem na předchozí editorial si Vás dovoluji informovat, že se nám podařilo nejenom zprovoznit webovou stránku Ústavu (ustrcr.cz), ale také Archivu bezpečnostních složek (abscr.cz), i samostatnou prezentaci k roku 1968 (<http://www.ustrcr.cz/cs/srpen-1968>).

Kromě řady aktivit k výročí samotného 21. srpna 1968, před nímž vychází i toto číslo čtvrtletníku Paměť a dějiny, se s Vámi rádi setkáme i na konferenci, kterou pod názvem „Bezpečnostní aparát, propaganda a Pražské jaro“ pořádáme ve dnech 7. až 9. září 2008 společně s polským Ústavem národní paměti.

*Pavel Žáček,
ředitel Ústavu pro studium
totalitních režimů*